
Kitap Tanıtımı

Adli Muhasebe

Metin ATMACA ve Serkan TERZİ,

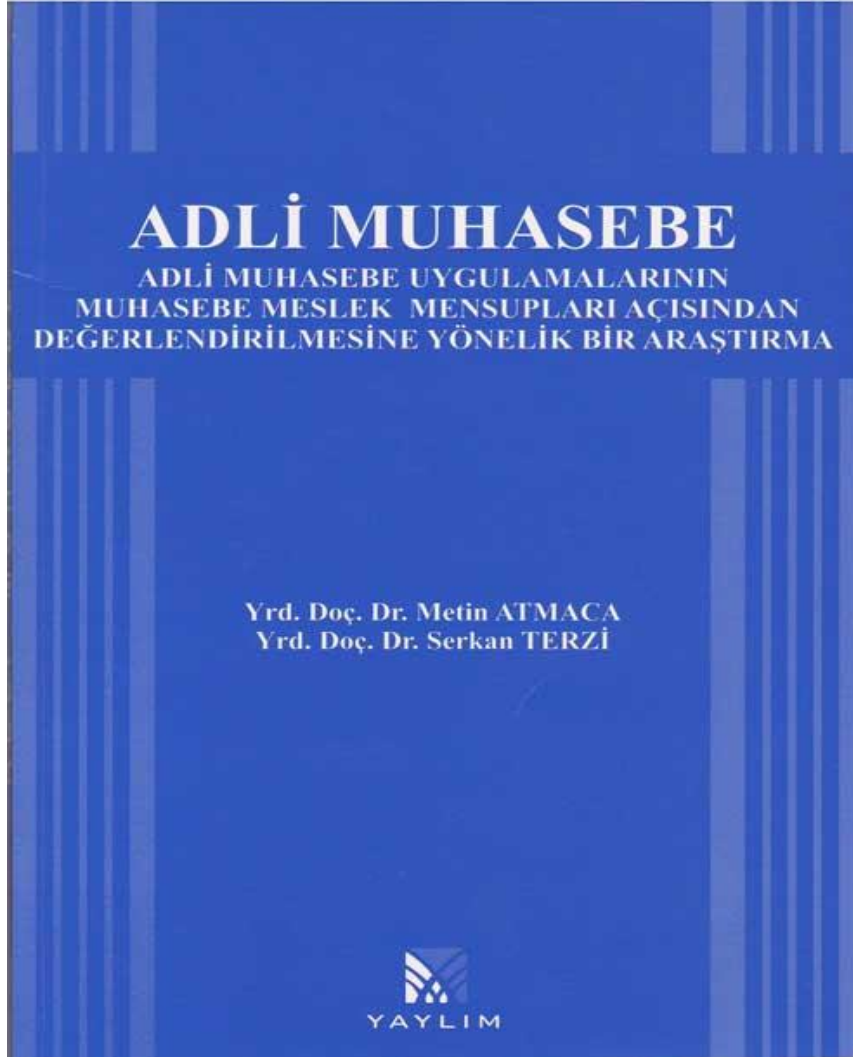
İstanbul: Yaylım Yayıncılık, 2012, 176 sayfa

ISBN: 978-605-63037-1-5

Mikail EROL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü

mikailerol@comu.edu.tr

Son yıllarda yaşanan finansal skandallar ile birlikte sermaye piyasalarına olan güven azalmıştır. Özellikle 2001 yılında ortaya çıkan Enron skandalı, muhasebe ve denetim mesleğinin itibarını zedelemiştir. Bu skandal ile birlikte Amerika (Enron, WorldCom gibi) ve Avrupa'da (Parmalat gibi) birçok finansal skandal vuku bulmuştur.

Hileli ve usulsüz işlemler neticesinde ortaya çıkan finansal skandallar, hem şirketlere, hem de finansal piyasalara çok ciddi zararlar vermiştir. Sertifikalı Hile Araştırmacıları Kuruluşu (ACFE) tarafından açıklanan 2012 istatistiğine göre hileli işlemlerden dolayı şirketlerin ortalama %5 oranında gelirlerini kaybettikleri belirtilmiştir.

Hileli işlemlerin artmasından dolayı muhasebe ve denetim alanından yeni bir kariyer fırsatı olarak Amerika'da adli muhasebecilik mesleği ortaya çıkmıştır. Adli muhasebecilerin faaliyet alanları sadece hile ve usulsüzlüklerin belirlenmesi değil, aynı zamanda dava desteği, uzman bilirkişilik gibi faaliyet alanları bulunmaktadır.

Adli muhasebeci olabilmek için ise çeşitli sınavlar yapılmakta, ayrıca meslek mensubu (SMMM veya YMM) olma şartı aranmaktadır. Amerika'dan başlayıp, tüm dünyada önemli bir kariyer fırsatı haline gelen Adli Muhasebecilik ile ilgili Türkiye'de de çeşitli bilgilendirme toplantıları ve seminerler verilmektedir. Bu açıdan İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası tarafından Adli Muhasebecilik ile ilgili sertifika programları açılmış ve sertifikalar verilmiştir. Ayrıca literatürde adli muhasebe ve muhasebecilik konusunda da çeşitli çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Tüm bu gelişimlerin etkisi ile *Metin ATMACA* ve *Serkan TERZİ* tarafından kaleme alınan **Adli Muhasebe** isimli kitap, adli muhasebenin önemini anlatmakta ve adli muhasebecilik mesleğini tanıtmaktadır. Çalışma beş bölüme ayrılmıştır. Eserin birinci bölümünde adli muhasebenin kavramsal çerçevesi incelenmiştir. Bu bölümde temel kavramlar, tarihçe, adli muhasebenin önemi ve kapsamı, adli muhasebenin faaliyet alanları ile adli muhasebe süreci açıklanmıştır. Atmaca ve Terzi, birinci bölümde adli muhasebenin üç faaliyet alanı olduğunu belirtmiş ve bunları idari destek, dava desteği ve bilirkişilik desteği olarak açıklamıştır.

Yazarlar adli muhasebenin önemini ve adli muhasebenin ilgilendiği alanları belirtmişlerdir. Bu alanlar aşağıdaki gibi belirtilmiştir (s.17):

- Hissedarlık davaları,
- Motorlu taşıt kazaları,
- Tıbbi yolsuzluk,
- İşin durması, sigortadan istenebilecek diğer tazminat talepleri,
- Çalışanlar tarafından yapılan hile ve suiistimaller,

- Yönetimce yapılan hileli raporlamalar,
- Boşanmalarla ilgili mali anlaşmazlıklar,
- İşletmenin finansal kayıpları ile ilgili davalar,
- Mesleki ihmaller,
- Arabuluculuk ve tahkim.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile birlikte özellikle hile ve usulsüzlüklerin soruşturulması, hileden dolayı denetçi ile birlikte işletme yönetiminin sorumlu olması gibi faktörlerden dolayı hile denetiminin de önemi artmıştır. Nitekim bu konuda Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından ISA 240 “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Hile ve Usulsüzlükler Konusunda Bağımsız Denetçinin Sorumluluğu” standardı yayınlanmıştır. Türkiye’de de Sermaye Piyasası Kurulu tarafından Seri X, 22 No.lu tebliğ yayınlanmıştır.

Son yıllarda önemi artan hile soruşturmasından dolayı da hile denetçisi olarak da adlandırılabilen Adli Muhasebecilik mesleğinin de önemi artmıştır. Bu gelişime paralel olarak yazarlar eserin ikinci bölümünde *Adli Muhasebeci ve Adli Muhasebecilik Mesleğinin Gelişimi* başlıklı bölüme yer vermişlerdir. Bu bölümde adli muhasebecinin kim olduğu, özellikleri ve adli muhasebecilik mesleği açıklanmıştır.

Adli muhasebecilik mesleği, US. News & World Report’un 2002 raporuna göre son zamanlarda Amerika’daki 8 en güvenli kariyerlerinden biri olarak kabul ettiği ve SmartMoney Magazine’ in gelecek 10 yıl içinde yüz bin doların üzerindeki ücret potansiyeliyle 10 yeni meslekten biri olarak kabul ettiği bir meslektir (s.33).

Amerika’da adli muhasebeci olabilmek için ACFE tarafından düzenlenen lisanslama eğitimini almak ve başarılı olmak gerekmektedir. Amerika’da sertifikalı bir adli muhasebeci olabilmek için bazı şartların sağlanması gerekmektedir (s.33).

- Lisans eğitimi,
- İki yıl süreyle mesleki deneyim,
- ACFE’nin sınavlarında başarılı olmak.

ACFE tarafından yapılan adli muhasebecilik sertifikası sınavı dört bölümden oluşmaktadır (s.34):

- Finansal işlemler,
- Araştırmacılık,
- Yasal unsurlar,
- Kriminoloji.

Bir adli muhasebeci olabilmek için normal bir lisans eğitimi yanında aşağıdaki konularda da yeterli düzeyde bilgi sahibi olunması gerekmektedir (s.29):

- Yoğun bir muhasebe bilgisi,
- Hukuk,
- Denetim,
- İşletme yönetimi,
- Psikoloji,
- Suç bilimi,
- Bilgisayar uygulamaları ve araştırma yöntemleri.

Adli muhasebecilik mesleğinin öneminin artmasıyla birlikte meslek eğitimi, sadece özel kurum/kuruluşlar tarafından yapılmamış, üniversiteler ve meslek kuruluşları tarafından da çeşitli programlar düzenlenmiştir. Yazarlar eserin üçüncü bölümünde *Adli Muhasebe Eğitimi ve Meslek Mensubu Olma* başlıklı bölüme yer vermiştir. Günümüzde çeşitli üniversitelerin yüksek lisans programlarında adli muhasebe mesleği için program açtıkları görülmektedir. Adli muhasebe eğitimi ile ilgili de West Virginia Üniversitesi tarafından eğitim modeli ortaya konmuştur.

Eserin dördüncü bölümünde ise *Hile ve Usulsüzlüklerin Soruşturulması* başlıklı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde yazarlar, hilenin tanımı, türleri, maliyeti, kırmızı bayraklar ve hilenin tespitinde kullanılacak yöntemleri açıklamıştır. Yazarlar yöntem olarak Benford kanunu ve veri madenciliği gibi proaktif yöntemleri açıklamıştır.

Son bölümde ise yazarlar tarafından muhasebe meslek mensupları üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmada amaç, adli muhasebenin muhasebe meslek mensuplarınca algılama düzeylerini ölçmektir. Bu amaç doğrultusunda adli muhasebe uygulamaları ile aşağıda sunulan başlıklar ile ilişkisi karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu başlıklar şu şekildedir (s.67);

- Finansal raporlama ile ilişkisi,
- Muhasebe eğitimi mesleği ile ilişkisi,
- Hile Denetimi ile ilişkisi,
- İşletme ve kurumsallaşma ile ilişkisi.

Araştırmanın amacına ulaşmak için likert tipi sorulardan oluşan anket hazırlanmış ve araştırma sonucunda elde edilen verilere yönelik tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik analizi, faktör analizi ve hipotezler ilişkin Kendall W testi uygulanmıştır (s.70).

Araştırmanın uygulama kısmı için hazırlanan anket formunda yer alan sorular ve bu sorulara verilen cevapların analiz edilmesi sonucu uygulanan ölçeğin %97

oranında güvenilir olduğu görülmüştür. Genel olarak %70 ve üzeri güvenilirlik değerinin uygulanan ölçekler için oldukça başarılı sayıldığı göz önüne alındığında elde edilen %97'lik güvenilirlik seviyesi mükemmel olarak değerlendirilebilir (s.134).

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensupları adli muhasebenin; işletmelerde kurumsal yapısının oluşturulmasına, hile denetiminde etkinliğin sağlanmasına, işletmelerin hayatta kalabilmeleri için kritik önem taşıyan finansal raporlamanın güvenilirlik düzeyinin artmasına, muhasebe mesleğinin ve eğitiminin gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacağı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır (s.134-135). Sonuç olarak adli muhasebenin hem meslek hem de uygulama kapsamı açısından muhasebe alanında önemli bir yere sahip olacağı ifade edilmiştir.

Günümüzde önemi gittikçe artan adli muhasebe ile ilgili teorik bilgiler vermesi, adli muhasebecilik mesleğinin faaliyet alanlarını açık bir dille anlatmış olması ve Türkiye'deki meslek mensuplarının adli muhasebeye ve faaliyet alanlarına bakışını gösteren bir araştırma içermesi nedeniyle Atmaca ve Terzi tarafından yazılan **Adli Muhasebe** isimli eser özgün bir çalışma olarak literatürde yerini almaktadır.